EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2026 06 15
COM(2026) 279 final

KOMISIJOS ATASKAITA

EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI IR AUDITO RŪMAMS

Metinė ataskaita biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai dėl 2025 m. atliktų vidaus auditų

{SWD(2026) 149 final}

Turinys

ATASKAITOS TIKSLAS IR APRĖPTIS **2**

VIDAUS AUDITO TARNYBA **2**

AUDITO DARBO APŽVALGA **4**

BENDRI REZULTATAI, GRINDŽIAMI 2025 M. ATLIKTU AUDITO DARBU **6**

Bendri veiklos rezultatai 6

Bendroji išvada dėl Komisijos finansų valdymo 9

VEIKSMAI, KURIŲ ĖMĖSI AUDITUOJAMI SUBJEKTAI **11**

KONSULTACIJOS SU KOMISIJOS FINANSINIŲ PAŽEIDIMŲ KOMISIJA **12**

Ataskaitos tikslas ir aprėptis

Šia ataskaita Europos Parlamentas ir Taryba informuojami apie **2025 m. Europos Komisijos Vidaus audito tarnybos auditus, atliktus 51 organizaciniame padalinyje: generaliniuose direktoratuose, tarnybose, ES biuruose ir vykdomosiose įstaigose** ([1]). Tai indėlis į biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūrą, jame išdėstyta: a) atliktų vidaus auditų skaičiaus ir rūšių santrauka; b) pateiktų pagrindinių rekomendacijų apibendrinimas ir c) veiksmai, kurių imtasi atsižvelgiant į tas rekomendacijas. Vadovaudamasi Finansinio reglamento ([2]) 118 straipsnio 8 dalimi ir 253 straipsniu, Komisija perduoda ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai. Ji grindžiama Komisijos vidaus auditoriaus pagal Finansinio reglamento 118 straipsnio 4 dalį parengta ataskaita dėl Vidaus audito tarnybos 2025 m. užbaigtų auditų ir kitų užduočių ataskaitų ([3]).

Be to, kaip reikalaujama Finansinio reglamento 118 straipsnio 5 dalyje, ataskaitoje daugiausia dėmesio skiriama tam, kaip apskritai laikomasi patikimo finansų valdymo ir veiklos rezultatų principų, pateikiant bendrus veiklos rezultatus ir bendrąją išvadą dėl finansų valdymo (4 skirsnis) ([4]), taip pat pabrėžiamos Komisijos finansinių pažeidimų komisijos aptiktos sisteminės problemos (5 skirsnis).

Vidaus audito tarnyba

Vidaus audito tarnyba yra nepriklausoma Komisijos tarnyba, jai vadovauja Komisijos vidaus auditorius.

Pagal Finansiniame reglamente nustatytus įgaliojimus vidaus auditorius konsultuoja Komisiją dėl rizikos valdymo, įvertindamas:

- vidaus valdymo sistemų tinkamumą ir veiksmingumą;
- departamentų veiklos rezultatus įgyvendinant politikos priemones, programas ir veiksmus;
- kontrolės ir audito sistemų, taikomų visoms biudžeto vykdymo operacijoms, efektyvumą ir veiksmingumą.

Vidaus audito tarnybos užduotis – teikiant nepriklausomus, rizika grindžiamus ir objektyvius patikinimus, konsultacijas, įžvalgas ir prognozes stiprinti Komisijos gebėjimą kurti, apsaugoti ir išlaikyti šiuolaikiškos, atskaitingos ir į veiklos rezultatus orientuotos institucijos vertę visuomenei.

([1]) Ataskaita neapima Europos išorės veiksmų tarnybos, Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno, Europos prokuratūros, Europos taikos priemonės, decentralizuotų ES agentūrų, ES bendrųjų įmonių ar kitų savarankiškų įstaigų – jų auditą atlieka Vidaus audito tarnyba. Kai aktualu, dėl jų rengiamos atskiros ataskaitos.

([2]) 2024 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2024/2509, kuriuo keičiamas Reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046 (247 straipsnis).

([3]) Į šią ataskaitą įtrauktos nuo 2025 m. vasario 1 d. iki 2025 m. gruodžio 31 d. užbaigtos audito ataskaitos, išskyrus Finansinio stabilumo, finansinių paslaugų ir kapitalo rinkų sąjungos generalinio direktorato žmogiškųjų išteklių valdymo auditą; jo galutinė audito ataskaita buvo pateikta 2025 m. kovo 10 d. ir išimties tvarka įtraukta į 2024 m. metinę vidaus audito ataskaitą.

([4]) Vidaus audito tarnybos pateikto patikinimo santrauka skelbiama tuo pačiu metu kaip ir ši ataskaita metinėje ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje.

Šiuo tikslu Vidaus audito tarnyba:

- atlieka nepriklausomus operacijų, veiklos ir finansinių sandorių valdymo, rizikos valdymo ir kontrolės procesų veiksmingumo vertinimus (toliau – patikinimo paslaugos) ir
- teikia konsultacijas, įžvalgas ir prognozes (toliau – su patikinimu nesusijusios paslaugos).

Pagrindiniai pasiekti rezultatai yra vidaus audito ataskaitos, kuriose pateikiamos nepriklausomos nuomonės dėl valdymo ir kontrolės sistemų kokybės, taip pat rekomendacijos dėl operacijų tobulinimo ir patikimo finansų valdymo skatinimo.

2025 m. Komisija priėmė **naujos redakcijos nuostatus** ([5]), kuriais gerokai atnaujinta Vidaus audito tarnybos teisinė ir veiklos sistema. Nuostatais užtikrinamas visiškas suderinimas su naujos redakcijos 2024 m. Finansiniu reglamentu ir naujaisiais pasauliniais vidaus audito standartais ([6]). Nuostatais užtikrinamas vidaus auditoriaus nepriklausomumas ir suteikiama visapusiška ir neribota galimybė gauti jo darbui reikalingą informaciją ir pasitelkti jo darbui reikalingus darbuotojus, todėl jais numatytos būtinos apsaugos priemonės, kad tarnyba veiktų veiksmingai. 2021 m. išorės kokybės vertinime, kuris galioja penkerius metus, patvirtinta, kad Vidaus audito tarnyba atitinka tuo metu galiojusius standartus ir etikos kodeksą.

2025 m. Vidaus audito tarnyba priėmė **2025–2029 m. audito strategiją**. Tai suderinta su naujais Komisijos politiniais įgaliojimais ir taip siekiama skatinti geresnius Komisijos ir kitų ES subjektų veiklos rezultatus ir atskaitomybę, taip pat teikti pridėtinės vertės paslaugas suinteresuotiesiems subjektams.

Pagal nuostatų 8 straipsnio 2 dalį vidaus auditorius vykdo keletą **įpareigojimų teikti metines ataskaitas Audito pažangos komitetui**. Audito pažangos komitetas padeda Komisijos narių kolegijai vykdyti Sutartimis, Finansiniu reglamentu ir kitais teisės aktais nustatytus įpareigojimus. Pagal Finansinio reglamento 123 straipsnį Audito pažangos komitetui pavedama užduotis – užtikrinti Vidaus audito tarnybos nepriklausomumą, stebėti vidaus audito darbo kokybę ir užtikrinti, kad Komisijos tarnybos, jos vykdomosios įstaigos ir kiti organai atsižvelgtų į rekomendacijas ir jų laikytųsi.

Metinėje deklaracijoje Audito pažangos komitetui vidaus auditorius patvirtino, kad 2025 m. Vidaus audito tarnyba išsaugojo visišką **organizacinį nepriklausomumą** ir atlikdama savo audito darbą nepatyrė kišimosi ar apribojimų; be to, individualus objektyvumas iš tikrųjų nebuvo sumažėjęs (arba buvo panašu, kad nebuvo sumažėjęs).

Vidaus auditorius užtikrino, kad 2025 m. turimi ištekliai buvo pakankami ir veiksmingai panaudoti siekiant optimaliai įgyvendinti patvirtintą vidaus audito planą. Darbuotojai turėjo tinkamą žinių, įgūdžių ir kitų kompetencijų derinį.

Vidaus audito tarnyba neatlieka valstybių narių vykdomos ES lėšų kontrolės sistemų audito. Tokio audito metu tikrinami pavieniai paramos gavėjai ir jį atlieka valstybių narių vidaus auditoriai, nacionalinės audito institucijos, kiti Komisijos generaliniai direktoratai ir Europos Audito Rūmai. Vis dėlto Vidaus audito tarnyba tikrina audito priemones, kurių Komisijos tarnybos imasi a) valstybių narių įstaigoms ir b) kitoms įstaigoms, atsakingoms už ES lėšų išmokėjimą, prižiūrėti ir audituoti.

([5]) 2025 m. gruodžio 18 d. Komisijos sprendimas (ES) 2025/2570, kuriuo nustatomi Komisijos Vidaus audito tarnybos nuostatai.

([6]) Nuo 2025 m. sausio 9 d. galiojančiais Vidaus auditorių instituto (VAI) paskelbtais pasauliniais vidaus audito standartais vadovaujamasi pasaulinėje vidaus audito profesinėje praktikoje ir jie yra vienas iš vidaus audito funkcijos vertinimo ir kokybės gerinimo pagrindų. Pasauliniai vidaus audito standartai pakeičia 2017 m. Vidaus auditorių instituto tarptautinės profesinės praktikos pagrindus, kurie buvo taikomi 2024 m.

Audito darbo apžvalga

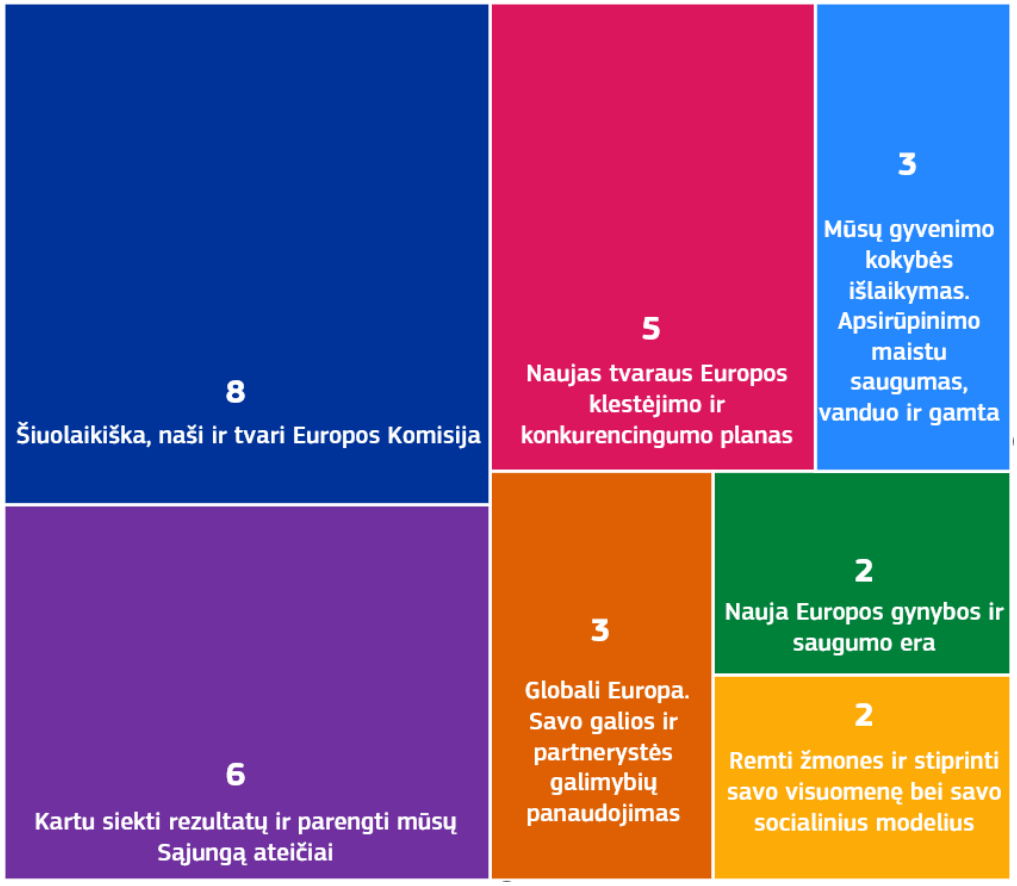
2025 m. buvo pirmieji Vidaus audito tarnybos 2025–2029 m. audito strategijos, suderintos su naujais Komisijos politiniais įgaliojimais, prioritetais ir tikslais, įgyvendinimo metai. Iki galutinio termino, t. y. 2025 m. gruodžio 31 d. ([7]), Vidaus audito tarnyba **užbaigė** iš viso **35 užduotis** (29 patikinimo auditus ir 6 su patikinimu nesusijusias užduotis) Komisijos generaliniuose direktoratuose ir tarnybose. Vidaus audito tarnyba pateikė 100 proc. 2025 m. audito plane Komisijai suplanuotų pateikti patikinimo ataskaitų. Viena audito ataskaita buvo užbaigta 2025 m. kovo mėn. ir yra įtraukta į 2024 m. metinę vidaus audito ataskaitą ([8]).

Vidaus audito tarnyba, remdamasi savo nuostatais bei pasauliniais audito standartais, savo audito darbą planuoja pagal rizikos vertinimo ir pajėgumų analizės rezultatus. Tarnybos tikslas – parengti audito planą, kuris apimtų didžiausios rizikos sritis, taip kuo labiau padidinant tarnybos teikiamą pridėtinę vertę, ir kuris padėtų užtikrinti geriausią išteklių panaudojimą bei efektyvų ir veiksmingą audito plano įgyvendinimą. Vidaus audito tarnyba reguliariai stebi, kaip įgyvendinamas audito planas, ir prireikus jį koreguoja.

2025 m. Vidaus audito tarnyba paskelbė **33 ataskaitas** (galutines audito ataskaitas ir pastabas su įžvalgomis) ir dvi vidaus ataskaitas.

Toliau pateiktoje diagramoje parodytas **patikinimo užduočių** indėlis siekiant bendrųjų tikslų, įtrauktų į Komisijos **2025–2029 m. strateginį planą**.

Indėlis siekiant Komisijos bendrųjų tikslų

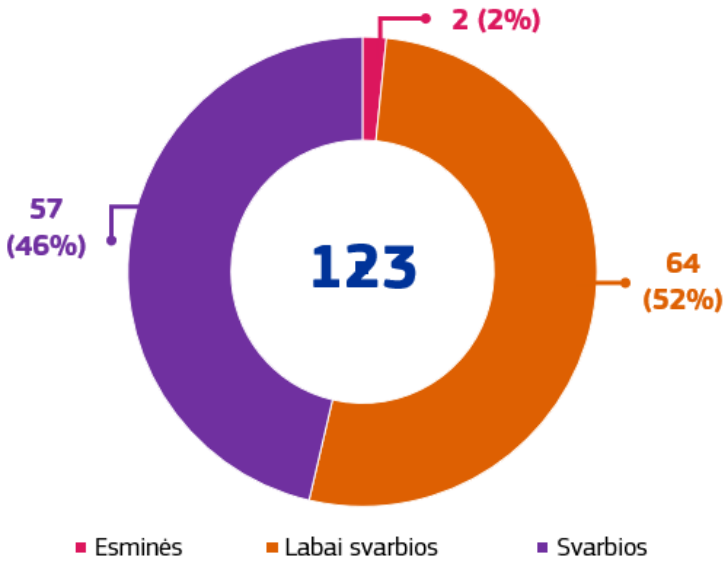
Šaltinis: Europos Komisija, Vidaus audito tarnyba

([7]) 2025 m. audito plano metai yra pereinamieji metai iki naujo galutinio termino – 2025 m. gruodžio 31 d. Iki 2024 m. audito planų ataskaitinis laikotarpis buvo n metų vasario 1 d. – n + 1 metų sausio 31 d.

([8]) Ši audito ataskaita pateikta atlikus Finansinio stabilumo, finansinių paslaugų ir kapitalo rinkų sąjungos generalinio direktorato žmogiškųjų išteklių valdymo auditą. Galutinė šio audito ataskaita paskelbta 2025 m. kovo 10 d.

Vidaus audito tarnyba pateikė **123 rekomendacijas**, susijusias su jos 2025 m. atliktu audito darbu. Kaip parodyta toliau, 2 proc. šių rekomendacijų buvo įvertintos kaip esminės, 52 proc. – kaip labai svarbios, o 46 – kaip svarbios.

Rekomendacijos pagal reitingą

Šaltinis: Europos Komisija, Vidaus audito tarnyba

2025 m. audituojami subjektai pritarė **118 rekomendacijų** ir iš dalies pritarė penkioms rekomendacijoms. Dėl visų rekomendacijų (kurioms buvo pritarta iš dalies) audituojami subjektai parengė veiksmų planus. Tada Vidaus audito tarnyba juos įvertino kaip patenkinamus arba papraše pateikti patikslintą veiksmų planą. Audituojami subjektai sutiko su liekamąja rizika, susijusia su rekomendacijomis, kurioms iš dalies nebuvo pritarta. Visos patikinimo ataskaitos kartu su veiksmų planais buvo pateiktos Komisijos Audito pažangos komitetui.

Bendri rezultatai, grindžiami 2025 m. atliktu audito darbu

Bendri veiklos rezultatai

Siekdama paremti veiklos rezultatais grindžiamą Komisijos darbo kultūrą ir akcentuoti ekonominę naudą, Vidaus audito tarnyba užbaigė 29 audito užduotis, o jas atlikdama orientavosi į veiklos rezultatų aspektus. Vykdydama maždaug 80 proc. šių užduočių, Vidaus audito tarnyba nustatė didelę liekamąją riziką audituotose srityse ar procesuose, todėl pateikė labai svarbių rekomendacijų. Vienoje audito ataskaitoje dviem subjektams pateikta esminė rekomendacija, kurioje pažymėta labai didelė liekamoji rizika. Taip pat atkreiptas dėmesys į įvairius pranašumus ir gerąją praktiką.

Vadovaudamasi savo metodika ir gerąja praktika, Vidaus audito tarnyba veiklos rezultatus vertina netiesiogiai. Ji vertina Komisijos padalinių veiklos rezultatus įgyvendinant politikos priemones, programas ir veiksmus, atsižvelgdama į su jais siejamą riziką. Vadovaudamasi šiuo požiūriu, ji siekia užtikrinti, kad generaliniai direktoratai ir tarnybos parengtų patikimus veiklos peržiūros planus, veiklos vertinimo priemones ir visapusiškas stebėsenos sistemas ir jas naudotų veiklos rezultatams ir rizikai valdyti.

Vidaus audito tarnybos 2025 m. užduotys rodo, kad Komisijos finansų valdymo, veiklos ir paramos procesai tebėra patikimi, nors tam tikroms sritims reikia skirti dėmesio, kad būtų užtikrintas reikalavimų laikymasis ir ilgalaikis veiksmingumas.

Nors finansų valdymo sistemos iš esmės yra veiksmingos (žr. bendrąją išvadą), reikia šalinti tam tikras viešųjų pirkimų ir dotacijų valdymo, visų pirma patikinimo ir audito strategijų, silpnąsias vietas. Atlikus finansavimo programų auditus paaiškėjo, kad veiklos rezultatų vertinimas turi būti nuoseklesnis, nes aiškesni rodikliai ir supaprastinti procesai galėtų padidinti skaidrumą ir poveikį, visų pirma atsižvelgiant į perėjimą prie veiklos rezultatais grindžiamų įgyvendinimo modelių. Be to, veiklos rezultatai pagerėtų, jeigu būtų aiškiau apibrėžiami vaidmenys ir atsakomybės sritys ir būtų patikimai valdoma rizika, susijusi su pagalbinėmis sistemomis, daugiausia IT. Galiausiai, atsižvelgiant į tai, kad Komisija kliaujasi žmogiškaisiais ir technologiniais ištekliais, reikia stiprinti darbuotojų atrankos ir įdarbinimo, IT projektų valdymo ir kibernetinio saugumo valdymo sistemas, kurios yra svarbiausi šiuolaikiško viešojo administravimo pagrindai.

Tolesniuose skirsniuose pristatomos Vidaus audito tarnybos išvados dėl įvairių veiklos rezultatų aspektų, kuriuos ji įvertino atlikdama auditus 2025 m.

Finansiniai procesai

Vidaus audito tarnybos auditais Komisijos narių kolegijai, taip pat generaliniams direktoratams ir tarnyboms suteiktas patikinimas, kad finansų valdymo vidaus kontrolė įgyvendinama efektyviai ir veiksmingai (taip pat žr. 4.2 skirsnyje išdėstytą bendrąją išvadą dėl finansų valdymo).

Penkių Vidaus audito tarnybos atliktų **auditų metu nenustatyta jokių didelių tikrinamų kontrolės sistemų trūkumų**. Atlikus **kitus 13 auditų** atskleista, kad **reikia imtis patobulinimų**, todėl buvo pateiktos esminės ir labai svarbios rekomendacijos.

Dotacijų valdymo srityje Vidaus audito tarnyba nustatė du **atvejus**, kai nagrinėjami subjektai turėjo pagerinti taikomus procesus.

Penki Vidaus audito tarnybos atlikti **dotacijų valdymo auditai** baigėsi **besąlyginėmis audito išvadomis**: a) dėl nevyriausybinių organizacijų (NVO) finansavimo pagal Aplinkos ir klimato politikos programą (programą LIFE); b) dėl Europos infrastruktūros tinklų priemonės įgyvendinimo; c) dėl programos „ES – sveikatos labui“ projektų valdymo ir mokėjimų proceso; d) dėl Europos gynybos fondo projektų valdymo ir mokėjimų proceso ir e) dėl ankstyvo dotacijų įgyvendinimo pagal trumpalaikes gynybos priemones – priemonę Europos gynybos pramonei stiprinti vykdant bendradarbiaujamuosius viešuosius pirkimus (EDIRPA) ir Šaudmenų gamybos rėmimo aktą (ASAP).

Atlikus **Europos inovacijų tarybos dotacijų susitarimų rengimo ir skyrimo procedūrų** auditą, buvo pateikta neigiama nuomonė ir esminė rekomendacija dėl būtinybės generaliniam direktoratui ir atitinkamai vykdomajai įstaigai pagal taikytinas taisykles peržiūrėti sprendimų dėl sutarčių skyrimo priėmimo procesą, taikomą būtent Europos inovacijų tarybos programai „Accelerator“. Atlikus auditą taip pat pateiktos labai svarbios rekomendacijos abiem audituojamiems subjektams dėl kontrolės, susijusios su dotacijos susitarimo rengimu, stiprinimo; metinėje veiklos ataskaitoje pateiktos informacijos apie laiko iki dotacijos suteikimo rodiklį peržiūros ir pagrindinių vėlavimo priežasčių įvertinimo; sprendimo dėl sutarties skyrimo koregavimo proceso peržiūros ir biudžeto stebėsenos stiprinimo bei oficialaus sprendimų dėl sutarčių skyrimo perdavimo Europos investicijų bankui užtikrinimo.

Atliekant kitą **dotacijų** auditą nustatyta, kad vidaus kontrolės sistema, skirta dotacijoms pagal Muitinio tikrinimo įrangos finansavimo priemonės programą valdyti, buvo tinkamai parengta ir veiksmingai įgyvendinta, išskyrus du trūkumus, susijusius su priemonės kontrolės strategija, ir projektų stebėsenos bei mokėjimų tvarkymo dokumentavimą priemonėje „eGrants“.

Vidaus audito tarnyba atliko du dabartinio programavimo laikotarpio **programų valdymo** auditus.

Per pirmąjį iš šių dviejų programų valdymo auditų nustatyta, kad, siekiant supaprastinti **sanglaudos politikos fondų įgyvendinimą 2021–2027 m.** programavimo laikotarpiu, buvo sukurti ir įgyvendinti tinkami ir veiksmingi vidaus kontrolės procesai, skirti gebėjimams stiprinti, *ex ante* vertinimui bei stebėsenai atlikti bei ataskaitoms dėl supaprastinto išlaidų apmokėjimo ir su išlaidomis nesusijusio finansavimo teikti. Tačiau reikia tobulinti susijusias gaires, dokumentaciją ir *ex ante* vertinimus. Be to, reikia stiprinti mokymą ir stebėti priklausomybės nuo išorės ekspertų riziką. Galiausiai generaliniai direktoratai turi pagerinti stebėseną ir ataskaitų teikimą.

Antrajame iš šių dviejų programų valdymo auditų Vidaus audito tarnyba padarė išvadą, kad vidaus kontrolės procesai, skirti **bendros žemės ūkio politikos** (BŽŪP) nacionalinių strateginių planų pakeitimams peržiūrėti ir tvirtinti, buvo tinkamai parengti ir įgyvendinti. Tačiau trūko aiškumo dėl datos, nuo kurios pradeda veikti tinkamumo kriterijai, taikytini patvirtintiems Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai intervencinių priemonių, apie kurias buvo pranešta anksčiau, tačiau nustatyta, kad jos neatitinka pranešimų teisinio pagrindo, pakeitimams. Be to, nustatytas labai svarbus trūkumas, susijęs su paaiškinimu dėl priimtinų nuokrypių tarp rezultatų rodiklių ir produkto ir dėl nustatytų neatitikimų ištaisymo BŽŪP strateginiuose planuose.

Patikinimo gavimo ir audito strategijos teminėje srityje Vidaus audito tarnyba **nustatė atvejų**, kai nagrinėjami subjektai turėjo pagerinti taikomus procesus.

Programoje, kuriai taikomas **2021–2027 m. programavimo laikotarpio Bendrųjų nuostatų reglamentas**, audituotas generalinis direktoratas buvo nustatęs audito tvarką, grindžiamą bendra audito strategija, tačiau iki audito darbo vietoje pabaigos jis nebuvo iki galo nustatęs papildomos audito tvarkos, skirtos specialiam dokumentų tvarkymui, išsamaus rizikos vertinimo metodo ir audito planavimo, apimančio konkretiems fondams būdingus ir bendrus rizikos veiksnius.

Per kitą auditą nustatyta, kad rizikos valdymo ir kontrolės procesai, susiję su **Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės** rizikos vertinimo metodika ir tarpinių bei siektinų reikšmių *ex post* auditais, laikantis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės reglamento, buvo tinkamai parengti ir veiksmingai įgyvendinti, išskyrus du labai svarbius trūkumus, susijusius su: a) auditų trukme ir b) audito standartais bei kokybės užtikrinimo programa.

Kalbant apie audito nuomonių dėl nacionalinių agentūrų deklaruotų **programos „Erasmus+“ išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo** patikimumą, audituotas generalinis direktoratas buvo veiksmingai įgyvendinęs priemones, kurios buvo tinkamai parengtos siekiant užtikrinti nepriklausomų audito įstaigų pateiktų audito nuomonių patikimumą, kad būtų gautas reikiamas patikinimas, išskyrus vieną trūkumą, susijusį su pastabų valdymu.

Siekiant užtikrinti, kad **šalims, kurioms taikoma krizės paskelbimo nuostata, skirta finansinė parama** būtų teikiama laikantis patikimo veiklos ir finansų valdymo principo, nustatyta, kad įdiegtos rizikos valdymo ir kontrolės sistemos yra tinkamai parengtos ir veiksmingai įgyvendintos, išskyrus stebėsenos ir ataskaitų teikimo mechanizmą, susijusį su sutartimis, sudarytomis pagal lanksčias procedūras.

Vidaus audito tarnyba taip pat atliko **ribotas partnerių pateiktų kontrolės rezultatų peržiūras**. Atlikus šias peržiūras padaryta išvada, kad atsakingų generalinių direktoratų išorės santykių srityje sukurtos ir įdiegtos sistemos, kuriomis siekiama užtikrinti, kad valdymo pareiškimais būtų prisidedama prie patikinimo dėl veiksmingo ES lėšų panaudojimo taikant netiesioginį valdymą kartu su įgaliotaisiais subjektais, yra tinkamos, išskyrus trūkumus, susijusius su kai kuriais valdymo pareiškimų, kaip kontrolės priemonės, formos aspektais ir jų veiksmingumu bei efektyvumu.

Kalbant apie **veiklos rezultatų stebėsenos ir vertinimo sistemą**, Vidaus audito tarnyba **nustatė atvejų**, kai nagrinėjami subjektai turėjo pagerinti taikomus procesus.

Atlikus **programos „InvestEU“** auditą patvirtintas tinkamas ir veiksmingas „InvestEU“ fondo operacijų finansavimo vidaus valdymo ir koordinavimo mechanizmas ir įdiegta patikima veiklos rezultatų ir stebėsenos rodiklių metodika, skirta įgyvendinimui stebėti. Tačiau tarnyba nustatė trūkumų, susijusių su atitinkamo teisinio pagrindo nuostatose apibrėžtais tikslais ir rodikliais, naudojamais programos tikslų įgyvendinimui stebėti ir vertinti.

Atlikus 2023–2027 m. **bendros žemės ūkio politikos** veiksmingumo stebėsenos ir vertinimo sistemos struktūros auditą nustatyta, kad ji buvo tinkamai parengta BŽŪP strateginių planų rezultatams stebėti, vertinti ir ataskaitoms dėl jų teikti. Tačiau, kadangi pagrindiniuose teisės aktuose nėra aiškių nuostatų, reikėjo išsamiau paaiškinti rezultatų rodiklių siektinų reikšmių ir tarpinių reikšmių pakeitimų tvirtinimo metodą.

Viešųjų pirkimų ir sutarčių valdymo srityje Vidaus audito tarnyba nustatė **tris atvejus**, kai nagrinėjami subjektai turėjo pagerinti taikomus procesus.

Atliekant vieną auditą buvo nustatytas labai svarbus trūkumas, susijęs su viešųjų pirkimų metodo, taikomo užsakomiesiems vertimams, veiksmingumu ir efektyvumu. Kito audito metu buvo nustatytas labai svarbus trūkumas, susijęs su (galimų) interesų konflikto aspektų nustatymu, – šį procesą atsakinga vykdomoji įstaiga, bendradarbiaudama su ją kuruojančiais generaliniais direktoratais, turi patobulinti.

Atliekant didelės vertės viešųjų pirkimų ir sutarčių valdymo auditą, reikia gerokai patobulinti sukurtą vidaus kontrolės sistemą, kad būtų padidintas jos efektyvumas ir veiksmingumas. Vidaus audito tarnyba nustatė penkis labai svarbius trūkumus, susijusius su: a) rizikos valdymo ir kontrolės strategija; b) sutarčių skyrimo kriterijais ir vertinimo procesu; c) sutarties vertės apskaičiavimu ir sutarties trukme; d) ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje sistema ir e) mokėjimų *ex ante* kontrole.

Veiklos procesai

Vidaus audito tarnyba atliko **šešis auditus**, daugiausia orientuotus į konkrečią veiklą ar programas.

Atlikus **Europos užimtumo tarnybų (EURES) ir EURES portalo valdymo** auditą nustatyta, kad atsakingas generalinis direktoratas ir susijusi decentralizuota agentūra buvo sudarę keletą susitarimų, kuriais reglamentuojamas jų bendradarbiavimas. Tačiau kai kuriose srityse, įskaitant IT valdymą ir IT iniciatyvinio komiteto įgaliojimus, šie susitarimai ne visada buvo pakankamai išsamūs ir nuolat atnaujinami.

Atlikus **su finansine priežiūra susijusių koordinavimo mechanizmų** auditą nustatyta, kad atsakingas generalinis direktoratas buvo tinkamai parengęs ir veiksmingai bei efektyviai įgyvendinęs koordinavimo su trimis priežiūros institucijomis mechanizmus, išskyrus trūkumus, susijusius su klausimų ir atsakymų procesu, peržiūra ir vertinimu.

Kito audito metu nustatyta, kad **bendros žuvininkystės politikos kontrolės duomenų** valdymo procesai buvo tinkamai parengti ir veiksmingai bei efektyviai įgyvendinti pagal audito metu taikytą teisinę sistemą, išskyrus vieną trūkumą, susijusį su duomenų apie žvejybos galimybes gavimu, naudojimu ir skelbimu.

Atlikus **Europos personalo atrankos tarnybos** atrankos proceso auditą padaryta išvada, kad už naująjį nuolatinių darbuotojų konkurso modelį atsakingos tarnybos nustatyti valdymo, rizikos valdymo ir kontrolės procesai nebuvo tinkamai parengti. Nustatyti trūkumai apėmė klientų poreikių valdymą ir susijusius komunikacijos aspektus; naujo konkurso modelio diegimo veiksmų gaires bei atrankos proceso tvarką ir naujo konkurso modelio tikslų įgyvendinimo vertinimo rodiklius bei stebėseną.

Atlikus **vaikų priežiūros paslaugų valdymo** auditą nustatyta, kad atsakingos tarnybos iš esmės buvo sukūrusios tinkamą struktūrą ir kontrolės sistemą. Tačiau buvo nustatyta įgyvendinimo trūkumų, susijusių su priežiūros komitetų ir dalyvaujančių išorės subjektų vaidmenimis ir atsakomybės sritimis; tarpinstitucinio biudžeto sudarymu ir išlaidų paskirstymu bei tėvų ir institucijų įnašų apskaičiavimu, taip pat projektų valdymo IT kontrolės priemonėmis ir atitinkamos IT priemonės kibernetiniu saugumu.

Atlikus **nepiniginių įnašų** pagal **programą „Europos horizontas“ valdymo** auditą padaryta išvada, kad apskritai atsakingas generalinis direktoratas buvo suteikęs tinkamą paramą bendrosioms įmonėms, išskyrus vieną labai svarbų trūkumą, susijusį su IT priežiūra ir IT priemonėje esančiomis funkcijomis.

Paramos procesai

Žmogiškųjų išteklių valdymas

Atlikus Žmogiškųjų išteklių pertvarkos programos auditą padaryta išvada, kad, nors apskritai programos valdymo struktūra ir procesai buvo gerai parengti, su IT saugumo valdymo procesais susijęs labai svarbus trūkumas, galintis turėti įtakos programos strateginių tikslų įgyvendinimui ir Komisijos vidaus saugumo standartų laikymuisi, liko nepašalintas.

Informacinių technologijų (IT) valdymas, IT projektų valdymas ir IT saugumo valdymas

Šioje srityje Vidaus audito tarnyba atliko **du auditus**.

Viename generaliniame direktorate atliktas **IT valdymo ir IT saugumo** valdymo auditas parodė, kad apskritai IT valdymo ir IT saugumo priemonių valdymo, rizikos valdymo ir kontrolės sistema buvo tinkamai parengta ir efektyviai bei veiksmingai įgyvendinta, išskyrus vieną trūkumą, susijusį su veiklos poreikių ir atkūrimo lūkesčių suderinimu, IT saugumo planų priežiūra ir incidentų bei naudotojų prieigos valdymo procesų formalizavimu.

Kalbant apie **projektą „Arachne+“**, valdymo, rizikos valdymo ir kontrolės procesai, kuriuos įdiegė generalinis direktoratas, kaip sistemos savininkas, padedant kitiems generaliniams direktoratams, nebuvo tinkami projekto 2 etapui veiksmingai įgyvendinti ir strateginiams tikslams pasiekti bei verslo lūkesčiams, susijusiems su visu projektu, patenkinti, neviršijant skirto laiko ir išteklių. IT saugumo ir asmens duomenų apsaugos kontrolės procesai atitiko Komisijos proceso etapus, tačiau teko gerokai pagerinti IT saugumo artefaktų kokybę.

Be to, **atliekant keletą kitų auditų buvo nagrinėjami audituojamų procesų IT aspektai** ir įvairiais atvejais nustatytos tinkamos kontrolės priemonės arba trūkumai.

Bendroji išvada dėl Komisijos finansų valdymo

Kaip reikalaujama nuostatuose, Vidaus audito tarnyba teikia metinę **bendrąją išvadą** dėl Komisijos finansų valdymo. Ji grindžiama per praėjusius trejus metus (2023–2025 m.) atliktu audito darbu Komisijos finansų valdymo srityje. Joje taip pat atsižvelgiama į informaciją iš kitų šaltinių, t. y. į Europos Audito Rūmų ataskaitas. Bendroji išvada pateikiama tuo pačiu metu kaip ir ši ataskaita ir apima tuos pačius metus.

Remdamasis šia audito informacija, vidaus auditorius nusprendė, kad Komisijos 2025 m. nustatytų valdymo, rizikos valdymo ir vidaus kontrolės procedūrų apskritai **pakanka, kad būtų galima pateikti pagrįstą patikinimą** dėl jos finansinių tikslų pasiekimo, išskyrus tas finansų valdymo sritis, dėl kurių deleguotieji leidimus suteikiantys pareigūnai savo patikinimo pareiškimuose pateikė išlygų.

Nedarydamas papildomų 2025 m. bendrosios išvados išlygų, vidaus auditorius atkreipia dėmesį į poreikį **užtikrinti, kad kontrolės ir patikinimo sistema išliktų patikima, proporcinga ir veiksminga siekiant suvaldyti riziką iki priimtino lygio**, ypač atsižvelgiant į lygiagrečius prioritetus ir nuolatinį išteklių ribotumą. Tai ypač aktualu atsižvelgiant į poreikį paspartinti įgyvendinimą ir užtikrinti, kad dabartinės programos būtų

užbaigtos laiku, kartu rengiantis būsimai daugiametei finansinei programai, kurioje bus nustatytos papildomos novatoriškos priemonės ir įgyvendinimo modeliai.

Dėl sudėtingos socialinės, ekonominės ir politinės aplinkos ir poreikio reaguoti į įvairias pastarųjų kelerių metų krizes teko skubiai sutelkti beprecedentes išteklių ir finansavimo sumas ir sukurti naujas veiklos rezultatais grindžiamas priemones. Deramą dėmesį reikėtų skirti vėlavimui **užbaigti ir įgyvendinti dabartinio programavimo laikotarpio kontrolės ir audito strategijas**, – šis vėlavimas susidaro dėl reikalingų persvarstytų įgyvendinimo modelių pakeitimų. Kartu Komisija turi toliau stengtis paprastinti taisykles siekdama užtikrinti, kad ES finansavimas išliktų prieinamas ir duotų rezultatų, o kartu būtų užtikrintas patikimas finansų valdymas.

Iš esmės peržiūrėdama finansavimo ir įgyvendinimo modelius pagal **kitą daugiametę finansinę programą**, Komisija turėtų pasinaudoti patirtimi, įgyta per dabartinį septynerių metų laikotarpį, ir užtikrinti, kad patikinimo modelis būtų apibrėžtas nuo pat pradžių, o atskirų priemonių kontrolės strategijos atitinkamai būtų parengtos likus pakankamai laiko iki įgyvendinimo pradžios.

Norint toliau pereiti prie veiklos rezultatais grindžiamų įgyvendinimo modelių, reikės **persvarstyti metodą**, kad Komisija galėtų pateikti **patikinimą dėl išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo**, taip pat prireikus apimantį paramą valstybėms narėms, audito funkcijos organizavimo koregavimus ir tradicinių teisėtumo ir tvarkingumo rodiklių, pavyzdžiui, klaidų lygio, peržiūrą.

Reikia nuolat skirti dėmesio proporcingoms ir veiksmingoms **valstybių narių ir (arba) trečiųjų šalių vykdomo biudžeto sumų priežiūros** kontrolės priemonėms, atsižvelgiant į tai, kad Komisija dabar labiau jomis pasikliauja.

Be to, besiplečiančios Sąjungos finansinės operacijos rodo, kokia svarbi yra **patikima ir gerai integruota rizikos valdymo sistema** ir **griežta paskolų, biudžeto garantijų ir finansavimo** išleidžiant skolos vertybinius popierius **priežiūra**.

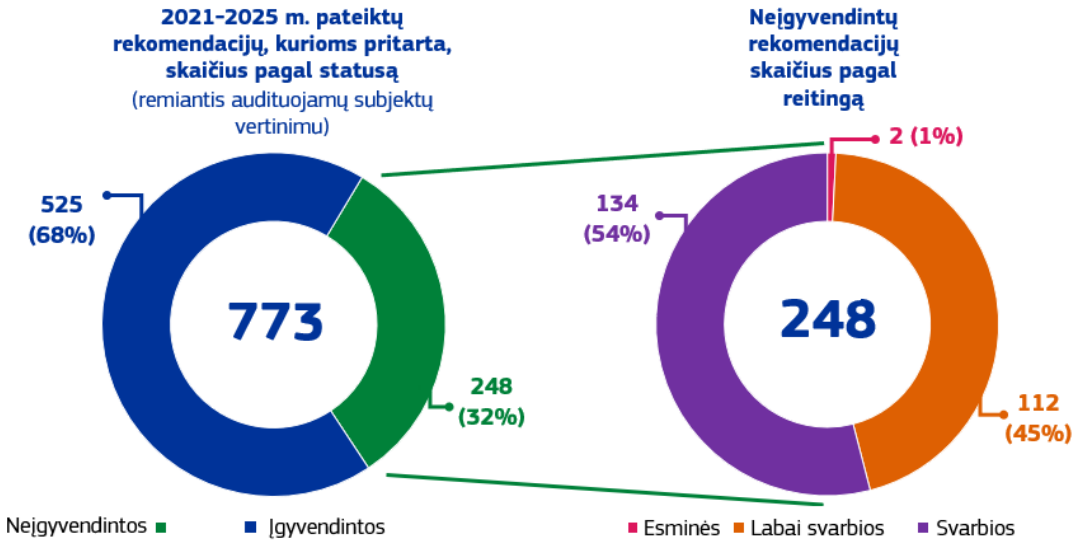
Galiausiai, siekdama užtikrinti, kad būtų įgyvendinti tikslai, susiję su atskaitomybe, patikimu finansų valdymu ir ES biudžeto apsauga, Komisija turėtų toliau stengtis ir išnaudoti galimybes **optimizuoti naudojimąsi ribotais ištekliais** ir atitinkamai **pakoreguoti savo darbo organizavimą, procesus ir operacijas**. Kuriant naujus patikinimo modelius ir individualias kontrolės strategijas kartu turėtų būti nustatyti pakankami žmogiškieji ištekliai – darbuotojų skaičius, jų gebėjimai ir darbų laikotarpiai, taip pat strategija, kaip veiksmingai pasitelkti tinkamas technologines priemones, kartu atidžiai valdant joms būdingą riziką.

Veiksmai, kurių ėmėsi audituojami subjektai

Vidaus audito darbo poveikis gerinant Komisijos veiklos rezultatus ir atskaitomybę priklauso nuo audito rekomendacijų įgyvendinimo. Kad valdymo organai galėtų vykdyti priežiūrą, Vidaus audito tarnyba atlieka tolesnius auditus, kai audituojamas subjektas praneša, kad rekomendacija yra parengta peržiūrai. Vidaus audito tarnyba taip pat reguliariai teikia informaciją Audito pažangos komitetui apie jos rekomendacijų įgyvendinimo būklę.

Vidaus audito tarnyba stebėjo su **50 ankstesnių audito užduočių** susijusią pažangą siekdama peržiūrėti rekomendacijų įgyvendinimą ir atitinkamiems generaliniams direktoratams ir tarnyboms pateikė 82 ([9]) pažangos stebėjimo pastabas. Todėl visos su 22 užduotimis susijusios rekomendacijos buvo įgyvendintos ([10]), o po vieną ar keletą su kitomis 28 užduotimis susijusių rekomendacijų iki galutinio termino liko neįgyvendintos ([11]).

Kaip parodyta toliau, galutinio termino dieną, t. y. 2025 m. gruodžio 31 d., iš 2021–2025 m. laikotarpiu Vidaus audito tarnybos pateiktų 773 rekomendacijų, kurioms buvo pritarta (pritarta iš dalies) ([12]), 525 (68 proc.) rekomendacijas audituojami subjektai įvertino kaip įgyvendintas ([13]). Tai reiškia, kad dar neįgyvendintos iš viso 248 rekomendacijos (32 proc.).

Šaltinis: Europos Komisija, Vidaus audito tarnyba

([9]) Su kai kuriomis audito užduotimis susijusi pažanga buvo stebima daugiau nei vieną kartą, o kai kurios pažangos stebėjimo pastabos apėmė daugiau nei vieną audito užduotį.

([10]) Komisijos tarnybų darbinio dokumento 2.2 skirsnyje pateiktas auditų, užbaigtų po to, kai buvo atlikti stebėjimo veiksmai, sąrašas.

([11]) Komisijos tarnybų darbinio dokumento 2.1 skirsnyje pateiktas auditų, kurie liko neužbaigti po to, kai buvo atlikti esminių ir (arba) labai svarbių rekomendacijų įgyvendinimo stebėjimo veiksmai, sąrašas.

([12]) Iš 2021–2025 m. pateiktų 777 rekomendacijų 763 rekomendacijoms buvo visiškai pritarta, 10 buvo pritarta iš dalies, o keturios buvo atmestos.

([13]) Šioje diagramoje nurodomas rekomendacijų įgyvendinimo lygis galutinio termino dieną. Tai gali skirtis nuo pradinės audito ataskaitos reitingo, nes atlikdama stebėjimo auditą Vidaus audito tarnyba gali įvertinti, kad veiksmais, kurių ėmėsi audituojamas subjektas, iš dalies sumažinta iš pradžių nustatyta rizika, todėl rekomendacijos reitingas gali būti sumažintas.

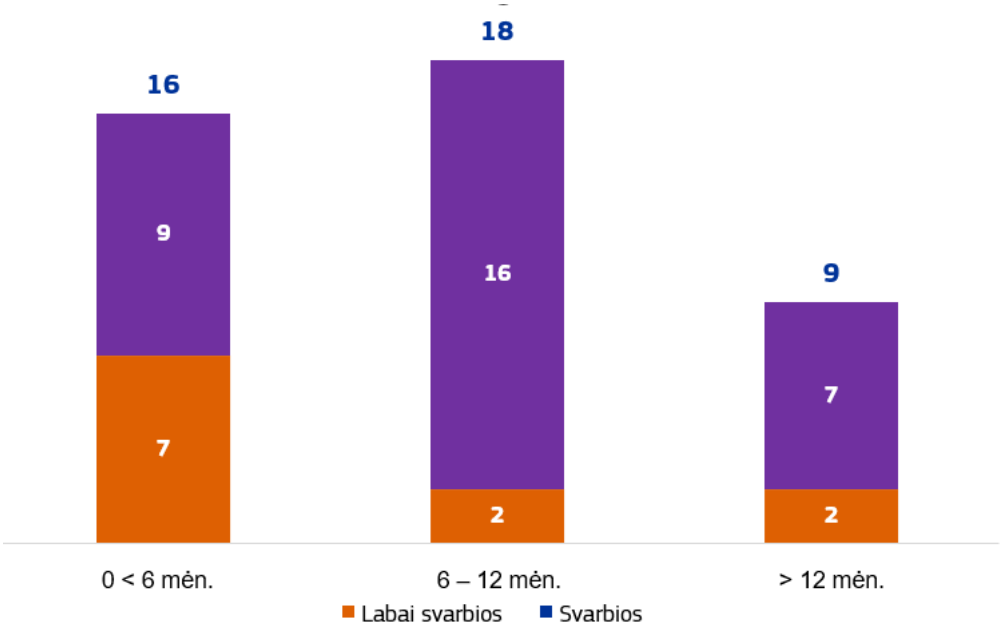
Iš 248 rekomendacijų, kurios galutinio termino dieną buvo neįgyvendintos, dvi buvo įvertintos kaip esminės, 112 (45 proc.) buvo įvertintos kaip labai svarbios, o 134 (54 proc.) – kaip svarbios.

Iš neįgyvendintų rekomendacijų **43 įgyvendinti buvo vėluojama** (t. y. jos neįgyvendintos iki iš pradžių sutartos datos). Šios vėluojamos įgyvendinti rekomendacijos sudarė 5,6 proc. visų rekomendacijų, kurioms buvo pritarta (pritarta iš dalies).

Iš vėluojamų įgyvendinti rekomendacijų keturios labai svarbios 2021–2025 m. pateiktos rekomendacijos priskirtos **smarkiai vėluojamoms įgyvendinti** (t. y. neįgyvendintoms praėjus daugiau kaip šešiems mėnesiams nuo pradinės įgyvendinimo datos), palyginti su šešiomis rekomendacijomis praėjusiais metais. Šios labai svarbios rekomendacijos, kurias smarkiai vėluojama įgyvendinti, sudarė 0,5 proc. visų rekomendacijų, kurioms buvo pritarta (pritarta iš dalies) 2021–2025 m. (kaip ir ankstesniu ataskaitiniu laikotarpiu). Be to, prieš 2021 m. audito planą buvo pateikta viena labai svarbi rekomendacija, kurią buvo smarkiai vėluojama įgyvendinti, todėl iki galutinio termino bendras rekomendacijų skaičius padidėjo iki **penkių labai svarbių rekomendacijų**.

Rekomendacijų, kurias vėluojama įgyvendinti, vėlavimo trukmė pagal reitingą

(pateiktos 2021–2025 m. laikotarpiu)

Šaltinis: Europos Komisija, Vidaus audito tarnyba

Apskritai Vidaus audito tarnyba mano, kad rekomendacijos įgyvendinamos patenkinamai ir panašiai kaip ir ankstesniais ataskaitiniais laikotarpiais. Tai rodo, kad Komisijos tarnybos kruopščiai įgyvendina esmines ir labai svarbias rekomendacijas, taip mažindamos Vidaus audito tarnybos nurodytą riziką.

Prie šios ataskaitos pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 3 dalyje apibendrinamos minėtos labai svarbios rekomendacijos, kurias įgyvendinti smarkiai vėluojama.

Konsultacijos su Komisijos finansinių pažeidimų komisija

Pagal Finansinio reglamento 145 straipsnį sudaryta komisija, pateikdama Finansinio reglamento 93 straipsnyje nurodytą nuomonę, 2025 m. nepranešė apie jokias sistemines problemas.